

**Методичні рекомендації
щодо окремих питань завершення 2021/2022 навчального року**

Щодо організації освітнього процесу та тривалості навчального року

У межах академічної автономії, відповідно до частин третьої та четвертої статті 10 Закону України «Про повну загальну середню освіту» питання організації освітнього процесу, виконання освітньої програми, навчального плану є внутрішнім питанням кожного закладу загальної середньої освіти, його педагогічної ради та завданням педагогічних працівників.

З огляду на зазначене Міністерство освіти і науки рекомендує закладам загальної середньої освіти:

завершити 2021/2022 навчальний рік, самостійно визначивши день закінчення освітнього процесу шляхом внесення, за необхідності, відповідних змін до структури навчального року, визначеної закладом;

забезпечити виконання освітніх програм, навчальних програм та навчального плану за рахунок ущільнення навчального матеріалу, організації самостійної навчальної діяльності учнів, додаткових консультацій з використанням технологій дистанційного навчання тощо та *внести відповідні зміни* до календарно-тематичного планування з предметів інваріантної та варіативної складової навчального плану закладу освіти для забезпечення якісного виконання програм без урахування показників з кількості днів;

звернути увагу на необхідність психологічної підтримки дітей, у тому числі після завершення навчального року. Відповідні матеріали розміщено на сайтах Міністерства освіти і науки України та Інституту модернізації змісту освіти за посиланнями:

- <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-zapuskaye-informacijnukampaniyu-pro-te-yak-zaspokouyiti-ditej-pid-chas-vijny> - інформаційні матеріали «Психологічна турбота про дітей під час військових дій»;

- <https://mon.gov.ua/ua/vseukrayinskij-rozklad> - Всеукраїнський розклад (психологічні хвилинки);

- <https://poruch.me/> - проєкт психологічної підтримки «*ПОРУЧ*» (групи психологічної підтримки для підлітків, для батьків, для психологів) - спільний проєкт Міністерства освіти і науки України, Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), Українського інституту когнітивно-поведінкової терапії та ГО «ВГЦ «Волонтер»;

- <https://imzo.gov.ua/psychologichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/materialy-dlia-vykorystannia-v-roboti-pid-chas-voienykh-diy/> - матеріали

для використання в роботі, записи вебінарів, «Гаряча лінія», контакти психологів тощо.

Щодо підсумкового оцінювання

Оцінювання, зокрема підсумкове, результатів навчання здобувачів освіти може здійснюватись, за потреби, з використанням технологій дистанційного навчання (розділ III Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08 вересня 2020 року № 1115, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 28 вересня 2020 р. за № 941/35224).

Відповідно до нормативно-правових актів семестрова і річна оцінки можуть підлягати коригуванню (пункт 3.2 Інструкції з ведення класного журналу 5-11(12) класів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 03.06.2008 № 496; пункти 9-10 Порядку переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 14.07.2015 № 762 (зі змінами), зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30 липня 2015 р. за № 924/27369).

Семестрове оцінювання за II семестр, в залежності від ситуації, може здійснюватися за результатами:

тематичного оцінювання;

поточного оцінювання, отриманого учнями під час очного, змішаного і дистанційного навчання;

підсумкового оцінювання за II семестр, що може здійснюватися, у тому числі, у вигляді письмової контрольної роботи, онлайн тестування, діагностичної роботи, усної співбесіди тощо.

За рішенням педагогічної ради при оцінюванні учнів пропонуємо враховувати результати їх навчання з відповідних предметів (музика, фізична культура та ін.) у закладах позашкільної освіти.

Рекомендуємо при здійсненні оцінювання за II семестр зараховувати всі оцінки, які отримав учень (учениця) упродовж цього семестру незалежно від місця навчання: у закладі, де навчався до російського вторгнення; у закладі, де навчається зараз за місцем тимчасового перебування; у будь-якій іншій школі, яка здійснює очне, змішане чи дистанційне навчання або екстернат. Це може бути будь-який заклад загальної середньої освіти, зокрема й приватні заклади освіти, в Україні чи за її межами. Заклади освіти, у яких тимчасово навчались учні, можуть видавати їм інформаційні довідки про період навчання із зазначенням переліку предметів, окремих тем та результатів оцінювання.

В окремих випадках (відсутності результатів оцінювання з об'єктивних причин, у тому числі у відсутності в учнів з певних обставин можливості

долучитися до навчання під керівництвом педагогів; у разі проведення понад 50% уроків з певного предмета у дистанційному форматі; під час оцінювання предметів варіативної складової) за рішенням педагогічної ради закладу, затвердженим відповідним наказом, оцінювання за II семестр учнів 5-8 та 10 класів може здійснюватись не за 12-бальною шкалою, а «зараховано»/«не зараховано».

Річне оцінювання рекомендуємо здійснювати на підставі семестрових або скоригованих семестрових оцінок. Звертаємо увагу, що річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним від оцінок за I та II семестри. Під час виставлення річної оцінки мають враховуватися динаміка особистих результатів навчання учня (учениці) з предмета та сформованість в учня (учениці) умінь застосовувати набуті знання.

У 1-4 класах підсумкова оцінка за рік, відповідно до Методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 13.07.2021 № 813, визначається з урахуванням динаміки досягнення того чи іншого результату та спостережень вчителя за учнями.

За відсутності в учнів з числа тимчасово переміщених осіб та з тимчасово окупованих територій задокументованих результатів оцінювання за I семестр річне оцінювання може здійснюватись за результатами II семестру. За відсутності в учнів результатів підсумкового оцінювання за II семестр річне оцінювання може здійснюватись за результатами I семестру з урахуванням поточного оцінювання в II семестрі.

Крім того, для проведення семестрового та річного оцінювання здобувач освіти може надати інформацію з електронного журналу та щоденника, у тому числі електронного, за попереднім місцем навчання.

У разі відсутності результатів річного оцінювання після завершення навчання за освітньою програмою закладу освіти учень має право до початку нового навчального року пройти річне оцінювання.

Державна підсумкова атестація.

У 2021/2022 навчальному році, відповідно до нормативно-правових актів, здобувачів загальної середньої освіти звільнено від проходження державної підсумкової атестації (Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України в сфері освіти» від 24 березня 2022 року № 2157-IX; наказ Міністерства освіти і науки України від 28.02.2022 № 232 «Про звільнення від державної підсумкової атестації учнів, які завершують здобуття початкової та базової загальної середньої освіти у 2021/2022 навчальному році», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 03 березня 2022 року за № 283/37619).

У відповідній графі додатку до документа про освіту робиться запис "звільнений(а)".

Щодо переведення учнів на наступний рік навчання і видачі документів про здобуття освіти

В умовах правового режиму воєнного стану особливо важливо забезпечити права учнів на продовження здобуття освіти, зокрема, в установленому порядку перевести їх на наступний рік навчання, видати свідоцтва досягнень або таблиці навчальних досягнень та документи про здобуття освіти.

Згідно з пунктом 2 Порядку переведення учнів закладу загальної середньої освіти на наступний рік навчання, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 14.07.2015 № 762 (зі змінами), зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30 липня 2015 р. за № 924/27369, ***переведення учнів*** на наступний рік навчання здійснюється на підставі результатів підсумкового (семестрового та річного) оцінювання учнів згідно з рішенням педагогічної ради закладу загальної середньої.

Цим самим Порядком урегульовано окремі питання залишення учнів для повторного здобуття загальної середньої освіти, визнання їх такими, що вибули із закладу освіти з можливістю поновлення, оцінювання в екстернатній формі здобуття освіти тощо. В умовах воєнного стану вважаємо за необхідне застосовувати індивідуальний підхід до кожного учня/учениці, гнучко використовувати відповідні процедури в найкращих інтересах дитини для дотримання її права на продовження здобуття освіти.

Учні 1–10 класів можуть бути не переведені на наступний рік навчання та залишені для повторного здобуття загальної середньої освіти у тому самому класі на підставі письмової заяви одного з їхніх батьків чи інших законних представників.

Рішення про переведення учня до наступного класу приймається педагогічною радою відповідного закладу загальної середньої освіти.

Під час переведення на наступний рік навчання або вибуття із закладу загальної середньої освіти учням, яких було зараховано до першого класу у 2018 році та наступних роках, видається свідоцтво досягнень, учням 5–8 та 10 класів видається таблиць навчальних досягнень.

Документи про здобуття освіти.

Державне підприємство «Інфоресурс» продовжує в плановому режимі забезпечувати організацію замовлення, видачі та обліку документів про базову середню освіту та повну загальну середню освіту згідно з Порядком замовлення документів про базову середню освіту та повну загальну середню освіту, видачі та обліку їх карток, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 10.12.2003 № 811 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України 13.08.2007 № 737), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 16 лютого 2004 р. за № 201/8800 (далі – Порядок), а також вживати

заходи для забезпечення замовників додатками до документів про загальну середню освіту та відзнаками про досягнення у навчанні – золотими медалями «За високі досягнення у навчанні» та срібними медалями «За досягнення у навчанні».

Пропонуємо здобувачам освіти, які вимушені були змінити місце навчання та/або місце проживання (перебування) і проживають (перебувають) в Україні чи за її межами, та здобувачам освіти з тимчасово окупованих територій за відсутності задокументованих результатів оцінювання за I семестр свідоцтва про здобуття повної загальної середньої освіти з відзнаками про досягнення у навчанні – золотими медалями «За високі досягнення у навчанні» та срібними медалями «За досягнення у навчанні», видавати за результатами річного оцінювання.

Зараз, як і визначено Порядком, триває процес прийняття замовлень на виготовлення документів про базову середню освіту та повну загальну середню освіту для цьогорічних випускників 9-х та 11-х класів від департаментів (управлінь) освіти і науки обласних та Київської міської держадміністрацій, а також регіональних вузлів, які повинні подати такі замовлення за два місяці до дати вручення документів про базову середню освіту та повну загальну середню випускникам закладів загальної середньої та професійної (професійно-технічної) освіти незалежно від їх підпорядкування та форм власності.

Інформацію на замовлення документів про освіту випускникам можуть подавати як заклади освіти, в яких вони вчилися раніше, так і заклади, де діти навчаються зараз.

Кінцевий термін подачі замовлень на виправлення інформації стосовно документів про відзнаку та підтверджень на виготовлення документів з відзнакою встановлюється за сім днів до дати вручення документів про освіту випускникам.

Орієнтовно в першій половині червня 2022 року державне підприємство «Інфоресурс» планує узгодити з департаментами (управліннями) освіти і науки обласних, Київської міської держадміністрацій, а також регіональними вузлами графіки відвантаження їм документів про базову середню освіту та повну загальну середню освіту, додатків до цих документів та відзнак про досягнення в навчанні для передачі школам та вручення останніми випускникам.

Видача документів про освіту та заповнення додатків до них здійснюється відповідним закладом освіти. У випадку, якщо на час закінчення навчального року заклад освіти, випускникам якого було замовлено свідоцтва, не функціонує внаслідок збройної агресії російської федерації, видачу свідоцтв та заповнення додатків до них може здійснити інший заклад освіти за місцем перебування випускника (для учнів, які перебувають за кордоном - будь-який заклад освіти в Україні), визначений

органом управління у сфері освіти. У цьому випадку у додатку уповноваженою особою закладу освіти, що заповнила додаток до свідоцтва, робиться запис з посиланням на наказ «Додаток заповнено на підставі наказу МОН від 01 квітня № 290».

Нагадуємо також, що відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 04.02.2014 № 97 (зі змінами), описи документів про освіту не містять вимог щодо наявності печатки закладу освіти як на свідоцтві, так і на додатку до нього.

Виготовлення, видачу та облік документів про початкову освіту закладам освіти необхідно здійснювати згідно з Порядком виготовлення, видачі та обліку документів про початкову освіту, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 02.07.2021 № 767, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 13 серпня 2021 р. за № 1069/36691. Заклад освіти, що забезпечує здобуття початкової освіти, подає до органу управління у сфері освіти інформацію, необхідну для створення замовлення за формою, що завантажується закладом освіти з Реєстру суб'єктів освітньої діяльності ЄДЕБО. Така інформація формується в електронній формі, підтверджується накладанням кваліфікованого електронного підпису керівника закладу та подається до відповідного органу управління у сфері освіти, як правило, не пізніше ніж за два місяці до завершення поточного навчального року. Інформацію на замовлення документів про початкову освіту учням також можуть подавати як заклади освіти, в яких вони вчилися раніше, так і заклади, де діти навчаються зараз.

Якщо особа втратила документ про освіту, їй, за можливості, необхідно звернутися до закладу освіти, який цей документ видав. Порядок замовлення дублікатів документів про середню освіту викладено у Порядку замовлення документів про освіту, видачу та обліку їх карток, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 10.12.2003 № 811.

До моменту отримання дублікату в установленому порядку, відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 28.03.2022 № 274, органами управління у сфері освіти має бути організовано прийом будь-яким закладом освіти заяв щодо надання інформації про отримані в Україні документи про загальну середню освіту, поданих у будь-який спосіб за вибором заявника, їх узагальнення та надсилання державному підприємству «Інфоресурс» протягом 3 робочих днів від дня надходження відповідних заяв. Державне підприємство «Інфоресурс» буде опрацьовувати згадані вище заяви, і у тому випадку, якщо вони надходять безпосередньо до підприємства.

Крім цього особа, яка володіє інформацією про серію та номер власного документа про загальну середню освіту, має можливість за посиланням оформити електронний запит і отримати на електронну пошту всю інформацію щодо власного документу про освіту, що міститься в Реєстрі документів про освіту Єдиної державної електронної бази з питань освіти

(ЄДЕБО), зокрема, у формі електронної виписки з кваліфікованими електронними підписом і печаткою технічного адміністратора ЄДЕБО.

Просимо також звернути особливу увагу на допомогу учням та працівникам закладів загальної середньої освіти, які перебувають на тимчасово захоплених територіях або у зонах активних бойових дій, у першу чергу дбати про їхню безпеку, забезпечувати, за можливості, доступ до дистанційного навчання або екстернату у закладах на безпечній території.

Органи управління освітою та керівники закладів освіти на безпечних територіях мають всіляко сприяти таким учням у здобутті освіти.

Генеральний директор директорату дошкільної,
шкільної, позашкільної та інклюзивної освіти

Олег ЄРЕСЬКО